

SYKKYLVEN KOMMUNE
FOLKEHELSEOVERSIKT 2018

19.02.2018

Innhald

1. Innleiing	4
2. Samandrag.....	5
3. Befolkningsamansetting	6
4. Oppvekst og levekår	9
5. Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø	15
6. Skader og ulykker	18
7. Helserelatert åtferd.....	19
8. Helsetilstand.....	21

1. Innleiing

Folkehelse vil seie befolkninga sin helsetilstand og korleis helsa fordeler seg i ei befolkning. Folkehelsearbeid handlar om samfunnet sin innsats for å påverke faktorar som direkte eller indirekte fremjar befolkninga si helse og trivsel og reduserer dei faktorane som har negativ innverknad (jf. folkehelseloven §3).

Kommunen skal ha ei skriftleg oversikt over helsetilstanden i befolkninga og positive og negative påverknadsfaktorar på folkehelsa. Kravet er forankra i folkehelselova § 5. Forskrift om oversikt over folkehelsa fastset rammer og innhald i oversikten.

Kommunen sine ressursar og utfordringar skal identifiserast, konsekvensar og årsaksforhold vurderast, før mål og strategiar vert forankra i plan- og bygningsprosessar. Eit kunnskapsbasert og effektivt folkehelsearbeid føreset gode system for å skaffe slike oversiktar og til å vurdere og analysere desse. Kommunen skal vere særleg merksam på trekk ved utviklinga som kan skape eller oppretthalde sosiale- eller helsemessige problem eller sosiale helseforskjellar.

Kommunen sin kjennskap til helsetilstand og påverknadsfaktorar skal tene to hovudformål:

1. Oversikta skal vere grunnlag for avgjerder i folkehelsearbeidet som vert utøvd "frå dag til dag"; til dømes i samband med utforming av tiltak og tilsyn etter miljøretta helsevern eller revisjon av planar utanom det fireårige planløpet etter plan og bygningslova. Avgjerder skal også handle om å gå grundigare innanfor eit område som peikar seg ut som særleg utfordrande eller positivt.
2. Oversikta skal utgjere grunnlag for avgjerder i samband med langsiktig planlegging av folkehelsearbeidet, knytt opp mot prosessane i plan- og bygningslova.

Dette dokumentet er det første skriftlege oversiktsdokumentet over status for folkehelsa i Sykkylven kommune.

Oversikten er utarbeida av ei arbeidsgruppe med representantar for alle einingane i kommunen. Rådmann, kommunalsjefar og ordførar har fungert som styringsgruppe i prosjektet.

2. Samandrag

Nokre trekk ved folkehelsa i kommunen der Sykkylven avvik frå landet eller fylket:

Befolkning

- I aldersgruppa 45 år og eldre er delen som bur åleine lågare enn landsnivået.
- Nedgang i folketalet, nedgang i alle aldersgrupper under 67 år, auke i dei over 67.
- Større forventa negativ utvikling i forsørgjarbyrd enn fylke og land.
- Auka avhengighet av innvandring for å oppretthalde folketalet.

Oppvekst og levekår

- Kommunen har lågare arbeidsløyse enn fylke og landet.
- Tal sosialhjelpsmottakarar ligg under landssnittet.
- Delen barn (0-17 år) som bur i husstandar med låg inntekt, er lågare enn landsnivået. Låg inntekt er definert som under 60% av nasjonal medianinntekt.
- Del innbyggjarar med vidaregåande skule eller høgare utdanning er lågare enn lands- og fylkessnittet.
- Fråfall i vidaregåande skule er lågare enn for fylke og landet.

Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø

- Delen ungdomsskuleelevar som seier at dei er litt eller svært nøgde med lokalmiljøet, er lågare enn landsnivået.
- Prosentdel av ungdomsskuleelevar som er aktive i idrettslag er lågare enn for fylke og landet.

Helserelatert åtferd

- Overvekt ved 1.sesjon har auka meir enn for landet og fylket.
- Del kvinner som røyker har gått markert ned, men ligg framleis over fylket og landet.
- Ungdom som brukar snus og/eller har vore rusa ligg noko over fylke og landet.

Helsetilstand

- Muskel- og skjelettplager og –sjukdomar er hyppigare enn lands- og fylkessnittet.
- Legemeldt sjukefråvær var mellom det høgaste i fylket i 2017, og ligg over fylket og landet.
- Kommunen ligg under landssnittet for del sjukefråvær grunna psykiske lidingar.

3. Befolkningsamansetting

Folketalet er ein viktig indikator for utvikling. Endringar i folketalet har direkte innverknad på kommuneøkonomien då overføringar frå staten mellom anna er knytt til tal innbyggjarar i ulike aldersgrupper.

Framtidig tenestebehov er knytt til utvikling i folketal og endringar i aldersamansettinga. Endringar vil få verknad for alle kommunale einingar. Tenesteinnhald, kapasitet, kompetanse, bygningsmasse, arealbehov, infrastruktur og meir må tilpassast nye situasjonar.

Sykkylven kommune har hatt vekst i folketalet over lang tid. Veksten har vore svak seinare år, og er nå heilt avhengig av innvandring utanfrå.

Alderssamansettinga viser reduksjon i yngre aldersgrupper og vekst i dei eldste gruppene. Utviklinga kan få store konsekvensar for behov og utforminga av det kommunale tenestetilbodet i åra framover.

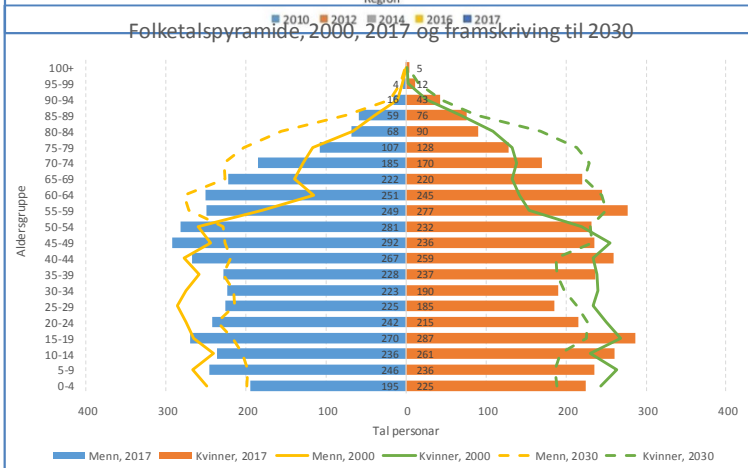
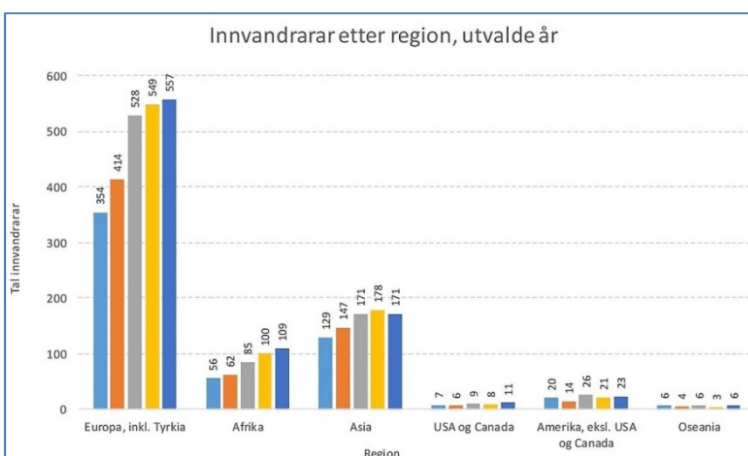
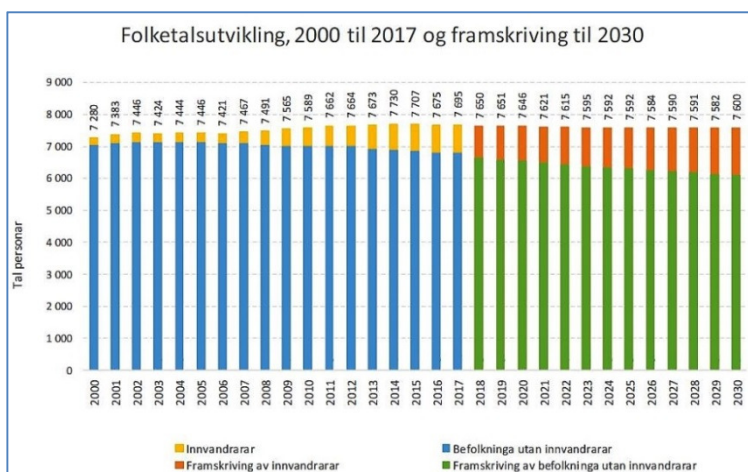
Figuren syner folketaletsutvikling sidan 2000 og prognose fram til 2030. Framskrivinga er basert på Statistisk sentralbyrå (SSB) sitt middelalternativ for utvikling, som er det tilrådde alternativet.

Folketalet flatar ut rundt 7600 innbyggjarar. Ein blir i stadig større grad avhengig av innvandring for å oppretthalde folketalet.

Innvandringa er den viktigaste drivaren for folketaletsutviklinga i kommunen dei siste 10 åra. Dei fleste av innvandrarane er arbeidsinnvandrarar frå Aust-Europa. Situasjonen er lik for Møre og Romsdal fylke. Svingingar i arbeidsmarknaden kan gi store endringar i innvandringa.

Alders- og kjønnsfordeling i kommunen i dag (2017), korleis den var i 2000, og prognosen for 2030.

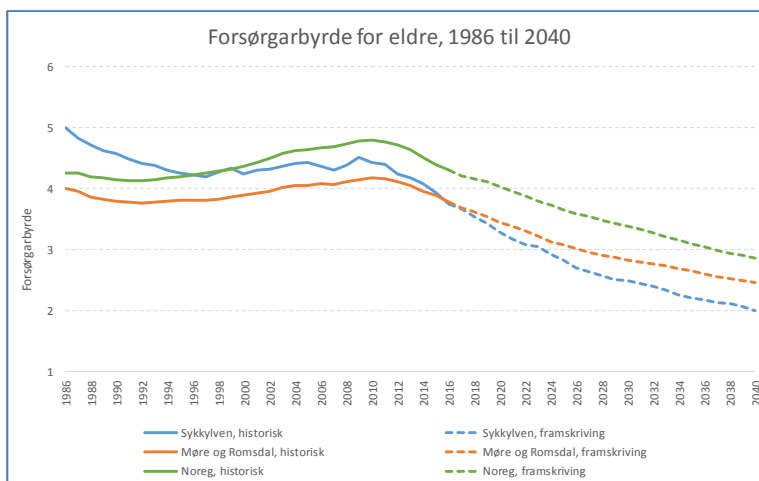
Ei meir topptung pyramide synleggjer forventa auke i dei eldste aldersgruppene.

Forsørgjarbyrden utviklar seg meir negativt i Sykkylven enn for fylket og landet.

Forsørgjarbyrden er definert som forholdet mellom tal yrkesaktive (20-66 år) og tal eldre (67 år og eldre).

Endringar avspeglar prognosen for folketalutvikling og endra alderssamansetting i åra som kjem.

Viktigaste utviklingstrekk for Sykkylven er:

- Nedgang i folketalet dei næraste åra, utflating fram mot 2030.
- Nedgang i alle grupper under 67 år.
- Auke i gruppene over 67 år.
- Dårligare utvikling i forsørgjarbyrden samanlikna med fylket og landet.
- Auka avhengighet av innvandring for å oppretthalde folketalet.

Status: Folketalutvikling		Mogleg årsak	Mogleg konsekvens
Folketal	<p>Folketal 1.1.2017: 7 695 Folketal 1.1.2016: 7 675 Fødselsoverskot : 11 Netto innanlands flytting: -3 Nettoinnvandring: 13 Folketalsauke i 2016: 20 personar 12 kvinner 8 menn.</p> <p>Utvikling siste 10 år viser svak vekst 0 til +4,9%.</p> <p>Nyaste prognose frå SSB viser nedgang i folketalet dei komande 10 åra, og deretter stabilisering rundt 7600.</p>	<p>Folketalsauke i Sykkylven har i fleire år vore avhengig av innvandring.</p> <p>Fødselsoverskotet har variert mykje, men har siste 10 åra halde seg på positiv side. Trenden er svakt nedgåande.</p> <p>Fråflytting og studiar.</p> <p>For liten breidde i arbeidsmarknaden.</p> <p>Pendleavstand til Ålesund er for stor eller kostnaden for høg.</p> <p>Generell utvikling i svært mange distriktskommunar. Vekst skjer i stor grad i og nær byane. Ferje kan vere ein terskel for mange.</p>	<p>Kommunalt tenestetilbod må tilpassast færre innbyggjarar.</p> <p>Endra alderssamansetting vil føre til endra tenestebehov til dømes innanfor helse og omsorg.</p> <p>Kommunalt tenestetilbod må tilpassast færre innbyggjarar.</p> <p>Endra alderssamansetting fører til endra tenestetilbod. Skule og barnehage må tilpassast færre barn og unge.</p> <p>Fleire eldre vil føre til auka behov for helse- og omsorgstenester.</p> <p>Utfordringar å rekruttere nye arbeidstakarar både for kommunen og næringslivet.</p>
Alderssamansetting	<p>Prognosane viser auke i eldre og nedgang i barn, unge og yrkesaktive.</p>	<p>Arbeidsinnvandring skjer i gode tider med tilgang på arbeid. Svingingar i næringslivet vil derfor påverke utviklinga.</p>	
Innvandrarbefolkning	<p>1.1.2017: 781 personar Om lag 60% er arbeidsinnvandrarar frå Aust-Europa.</p>		

		Mogleg årsak	Mogleg konsekvens																		
Familietypar	<p>Hushald totalt 2017: 3184</p> <p>Dei største gruppene er:</p> <ul style="list-style-type: none"> -åleinebuande (1060) -par utan heimebuande barn (793). -par med barn 6-17 år (412) -par med barn under 5 år (332) -einfamiliehushaldningar med vaksne barn (302). <p>Utviklinga frå 2007 til 2017 viser:</p> <ul style="list-style-type: none"> -åleinebuande auka med 11%, til 1060. -par utan heimebuande barn auka med 28% -småbarnsfamiliar (0-5 år) har minka om lag 8%. <p>Fleirfamiliehushaldningar utan barn og med små barn har auka prosentvis mykje, ca. 25%, men utgjer berre vel 3% av samla familietal i kommunen.</p>	<p>Endringar i familie-samansettinga er ein generell trend i Norge. Fleire bur åleine ein lengre del av livet.</p> <p>Den demografiske utviklinga i kommunen tilseier at mange par er i ei fase i livet der borna har flytta ut for å studere eller arbeide.</p> <p>Færre småbarnsfamiliar er knytt til redusert busetting og tilflytting av rette aldersgruppa.</p>	<p>Endra familiestruktur kan gi endra bustadbehov, der fleire etterspør mindre, sentrale husvære.</p> <p>Fleire eldre vil truleg styrke dette behovet.</p>																		
Kvinner per 100 menn	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Sykkylven</td> <td>2007</td> <td>2017</td> </tr> <tr> <td>20-29 år</td> <td>92</td> <td>86</td> </tr> <tr> <td>30-39 år</td> <td>91</td> <td>95</td> </tr> <tr> <td>Møre og Romsdal</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>20-29 år</td> <td>92</td> <td>89</td> </tr> <tr> <td>30-39 år</td> <td>95</td> <td>90</td> </tr> </tbody> </table>	Sykkylven	2007	2017	20-29 år	92	86	30-39 år	91	95	Møre og Romsdal			20-29 år	92	89	30-39 år	95	90	<p>Utviklinga i Sykkylven er ikkje ulik utviklinga for fylket.</p> <p>Generelt har fleire unge kvinner enn menn flytta frå regionen. Ein del er forklart med utdanning, mannsdominert yrkesliv og generelt låg attraktivitet.</p>	<p>Kvinneunderskot slår negativt ut på nyetablering og moglegheit for å oppretthalde og auke folketalet.</p>
Sykkylven	2007	2017																			
20-29 år	92	86																			
30-39 år	91	95																			
Møre og Romsdal																					
20-29 år	92	89																			
30-39 år	95	90																			
<p>Eksisterande helsefremmande og førebyggjande tiltak:</p> <p>Nye barneskule på Sørestranda, ny barneskule i sentrum under planlegging, ny ungdomsskule.</p> <p>Tilrettelegging areal for bustadbygging.</p> <p>Eige selskap for næringsutvikling.</p> <p>Folkehelseaktivitetar (Fjøre til fjells, eldretrim, turlag, trimgrupper, treningsstudio, friluftssenter, mm).</p> <p>Aktivt kulturliv med mange frivillige lag og organisasjonar.</p> <p>Kommunal lærlingordning.</p> <p>Kulturskule.</p> <p>Omsorgsbustader.</p> <p>Full barnehagedekking.</p> <p>Solid start – fellesprosjekt i alle barnehagar med fokus på livsmeistring og helse.</p>																					

4. Oppvekst og levekår

Oppvekst- og levekårstilhøve omhandlar både bu- og arbeidstilhøve, utdanning og økonomi. Oppvekst og levekår er viktige premisser for helse og livskvalitet. Gode vilkår for barn og unge i barnehage og skule, tilrettelegging for vaksne for inkluderande arbeidsliv og ei sikker inntekt er viktig. Levekår blir definert som eit samspel mellom individuelle faktorar, ressursar og dei moglegheiter ein har til å realisere desse på arenaer som skule, arbeid osv. Forsking har vist at det er samheng mellom inntektsnivå og helsetilstand. Låg utdanning og inntekt aukar sjansen for dårleg sjølvopplevd helse, sjukdom og for tidlig død, det vil seie sosial ulikskap i helse.

Busetting

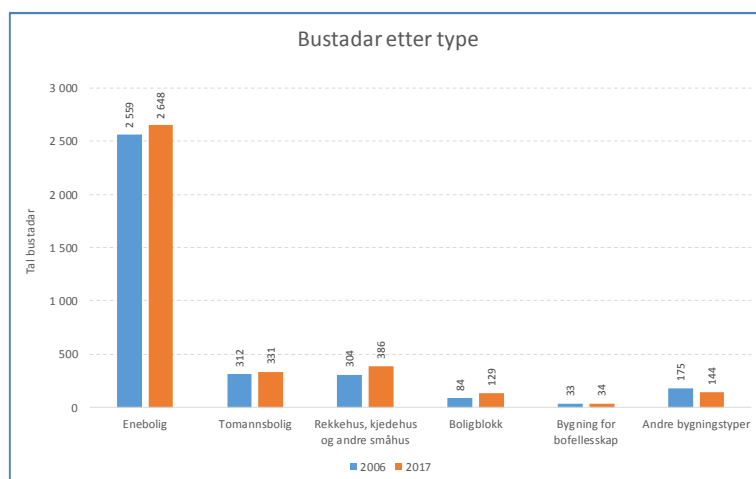
Om lag 74 prosent av innbyggjarane bur innanfor ein av tettstadane i kommunen (Straumgjerde, Ikorntnes, Aursnes-Tjønes). Det er ein auke på 10% sidan 2000.

Litt over 60% bur innanfor i sentrumsområdet Aursnes – Aure – Tjønes.

Delen einebustadar er høg, men talet som bur i leilegheit aukar.

Endra familiestrukturar med fleire eine- eller få-personshushald vil truleg føre til auka behov for leilegheiter og andre mindre husvære.

Auka tal eldre kan gi auka behov for sentrumsnæra husvære, nær helsetilbod, butikkar, mm.

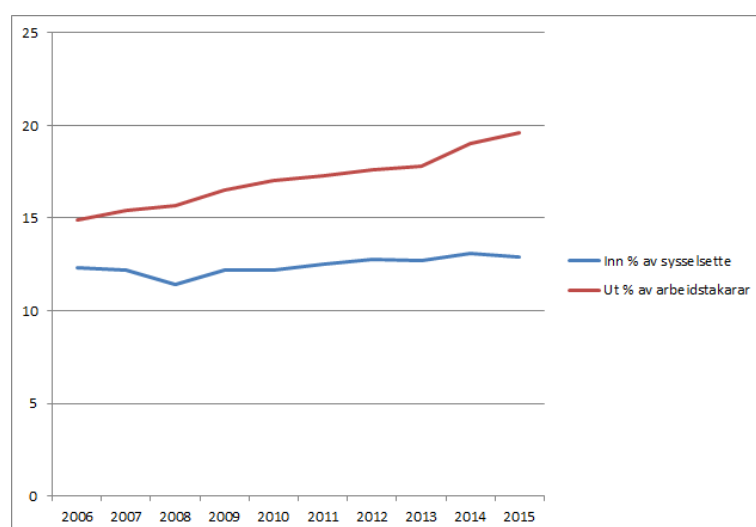

Arbeidsplassdekning og pendling

Sykkylven har ein arbeidsplassdekning på 93,5% (2.kvartal 2016). Det betyr at det er ei underdekning på 254 arbeidsplassar jamfør talet arbeidstakarar busett i kommunen. Samla ligg Møre og Romsdal på 96,7. Lågaste dekning er 61% (Nesset) og høgaste var 123% (Molde)

Om lag 330 personar pendlar dagleg til Ålesund medan over 100 personar pendlar til Stranda. Samstundes pendlar over 200 personar inn til kommunen frå Ålesund, og 115 personar frå Stranda.

Delen pendlarar inn har vore nokså stabil siste 10-året, medan andelen utpendling har auka. Auken går til Ålesund. Utviklinga avspeglar ulike arbeidsmarkadar, regional integrering, reisevilje, mm.

Næringsstruktur

Kommunen er rekna som næringsmessig svært sårbar grunna høg bransjespesialisering og høg hjørnesteinsfaktor. Høg grad av industriarbeidsplassar kan vere årsak til høgare grad av muskel- og skjelettskader enn fylket og landet.

Barnehagar

Sykkylven har 5 kommunale og 4 private barnehagar. Korte geografiske avstandar og forholdsvis god spreiring på barnehagane gjer at foreldra ikkje treng frakte barna langt til/frå barnehage.

Skulestruktur

Sykkylven kommune har 5 kommunale og 2 private barneskular, ein ungdomsskule/opplæringscenter og vidaregåande skule. Det er gjort vedtak om bygging av ny barneskule i sentrum. Denne skal erstatte 3 av dei kommunale skolane.

Status: Oppvekst- og levekårsforhold		Mogleg årsak	Mogleg konsekvens																
Bruttoinntekt, gjennomsnitt begge kjønn (2016)	Sykkylven: 399 300 M&R: 419 900 Landet: 441 200																		
Bruttoinntekt, gjennomsnitt kvinner (2016)	Sykkylven: 329 800 M&R: 334 700 Landet: 359 000																		
Bruttoinntekt, gjennomsnitt menn (2016) (SSB)	Sykkylven: 467 000 M&R: 501 800 Landet: 522 900																		
Arbeidsledige i % av all arbeidsstyrke Per august 2017 (Fylkesstatistikken 2017)	<table border="1"> <caption>Arbeidsledige i % av all arbeidsstyrke</caption> <thead> <tr> <th>Region</th> <th>Arbeidsledige (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Møre og Romsdal</td> <td>~2,8</td> </tr> <tr> <td>Landet</td> <td>~2,2</td> </tr> <tr> <td>Sykkylven</td> <td>~1,8</td> </tr> </tbody> </table>	Region	Arbeidsledige (%)	Møre og Romsdal	~2,8	Landet	~2,2	Sykkylven	~1,8										
Region	Arbeidsledige (%)																		
Møre og Romsdal	~2,8																		
Landet	~2,2																		
Sykkylven	~1,8																		
Legemeldt sjukefråver 1.kvartal (Fylkesstatistikken 2017)	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2015</th> <th>2016</th> <th>2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sykkylven:</td> <td>6,3</td> <td>6,7</td> <td>7,0%</td> </tr> <tr> <td>Fylket:</td> <td>5,8</td> <td>5,9</td> <td>5,8</td> </tr> <tr> <td>Landet:</td> <td>5,6</td> <td>5,4</td> <td>5,6</td> </tr> </tbody> </table>		2015	2016	2017	Sykkylven:	6,3	6,7	7,0%	Fylket:	5,8	5,9	5,8	Landet:	5,6	5,4	5,6	Industrikommune, større grad av belastande og/eller ein-sidig arbeid kan gi høgare sjukefråver.	
	2015	2016	2017																
Sykkylven:	6,3	6,7	7,0%																
Fylket:	5,8	5,9	5,8																
Landet:	5,6	5,4	5,6																
Uføre, Varig uførepensjon, prosentandel i aldersgruppe 18-44år (Folkehelseinstituttet 2017)	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2012</th> <th>2014</th> <th>2016</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sykkylven:</td> <td>2,5</td> <td>2,7</td> <td>2,3%</td> </tr> <tr> <td>Fylket:</td> <td>2,1</td> <td>2,3</td> <td>2,5</td> </tr> <tr> <td>Landet:</td> <td>2,4</td> <td>2,6</td> <td>2,7</td> </tr> </tbody> </table>		2012	2014	2016	Sykkylven:	2,5	2,7	2,3%	Fylket:	2,1	2,3	2,5	Landet:	2,4	2,6	2,7		
	2012	2014	2016																
Sykkylven:	2,5	2,7	2,3%																
Fylket:	2,1	2,3	2,5																
Landet:	2,4	2,6	2,7																
Mottakarar av sosialhjelp per (KOSTRA 2016)	Tal sosialhjelpsmottakarar: 2006 121 2010 99 2016 110																		

	<p>Andel sosialhjelpsmottakarar i forhold til innbyggjarar i alderen 20-66 år:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Landet</th> <th>Sykkylven</th> <th>%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2006</td> <td>4,6</td> <td>2,7</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>4,2</td> <td>2,2</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>4,2</td> <td>2,4</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Landet	Sykkylven	%	2006	4,6	2,7		2010	4,2	2,2		2016	4,2	2,4		Låg arbeidsløyse er ei moglege årsak.	
	Landet	Sykkylven	%																
2006	4,6	2,7																	
2010	4,2	2,2																	
2016	4,2	2,4																	
Ekteskap og skilsmisser (SSB 2016)	<p>Tal skilsmisser viser ein tydleg synkande trend sidan 2000. Frå mellom 15 og 20 pr år rundt 2000, ligg talet siste fire åra mellom 5 og 10 pr. år. Tal inngåtte ekteskap er i snitt 32 pr. år frå 2000 fram til i dag, men talet varierer mykje frå år til år. Trenden er svakt synkande.</p>		<p>Einsemd, psykiske plager og dårlegare tilhøve mellom born og vaksne.</p> <p>Samlivsbrot er ein stor risikofaktor for born si utvikling</p>																
Barn av einslege forsørgjarar (FHI 2017)	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Sykkylven:</td> <td>14 %</td> </tr> <tr> <td>Møre og Romsdal fylke:</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>Norge:</td> <td>15 %</td> </tr> </tbody> </table>	Sykkylven:	14 %	Møre og Romsdal fylke:	14%	Norge:	15 %												
Sykkylven:	14 %																		
Møre og Romsdal fylke:	14%																		
Norge:	15 %																		
Barn (0-17 år) i låginntekts-hushaldningar, prosentandel. (Folkehelseinstituttet 2017)	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2011</th> <th>2013</th> <th>2015</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sykkylven</td> <td>7,3</td> <td>10,6</td> <td>9,4</td> </tr> <tr> <td>Fylket</td> <td>7,1</td> <td>8,7</td> <td>9,5</td> </tr> <tr> <td>Landet</td> <td>9,5</td> <td>11,0</td> <td>11,9</td> </tr> </tbody> </table>		2011	2013	2015	Sykkylven	7,3	10,6	9,4	Fylket	7,1	8,7	9,5	Landet	9,5	11,0	11,9		Låg inntekt gir redusert høve til deltaking fritidsaktivitetar, auka sjanse for sosial utanforskap, stress, mm.
	2011	2013	2015																
Sykkylven	7,3	10,6	9,4																
Fylket	7,1	8,7	9,5																
Landet	9,5	11,0	11,9																
Barnevernstiltak 2016	<p>Barn 0-17 år med barnevernstiltak:</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Sykkylven</td> <td>6,4%</td> </tr> <tr> <td>Fylket</td> <td>5,3%</td> </tr> <tr> <td>Landet</td> <td>4,9%</td> </tr> </tbody> </table>	Sykkylven	6,4%	Fylket	5,3%	Landet	4,9%	Tidlig identifisering og iverksetting av hjelpetiltak aukar sjansen for at barna klarer seg bra og fører til reduserte behov for meir omfattande tiltak	Risikofaktorar: Psykisk sjukdom hos foreldre, rusmisbruk, vald i heimen, foreldrekonfliktar eller at foreldra på andre måtar ikkje klarer å ta vare på barna på ein tilfredsstillande måte.										
Sykkylven	6,4%																		
Fylket	5,3%																		
Landet	4,9%																		
Andel i barnehage 1-5 år (Kostratal 2016)	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Sykkylven:</td> <td>94,1 %</td> </tr> <tr> <td>Landet:</td> <td>91,0 %</td> </tr> </tbody> </table>	Sykkylven:	94,1 %	Landet:	91,0 %	<p>Har full barnehagedekning med 1 hovudinntak pr. år</p> <p>Begge foreldre i arbeid gir auka del barn i barnehagane.</p> <p>Auka fokus på positive effektar ved å gå i barnehage, både i høve læring og sosial utvikling.</p> <p>Gode ordningar med redusert foreldrebetaling for familiar med lav inntekt.</p>	<p>Redusere sosiale forskjeller.</p> <p>Positivt for barns språklige og kognitive utvikling, særleg for barn i vanskelegstilte familier.</p> <p>Fremje læring, sosial utvikling, vennskap og fellesskap.</p>												
Sykkylven:	94,1 %																		
Landet:	91,0 %																		
Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp i barnehage (enkeltvedtak)	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Sykkylven:</td> <td>6 % (2016)</td> </tr> <tr> <td>Norge:</td> <td>3 % (2015)</td> </tr> </tbody> </table>	Sykkylven:	6 % (2016)	Norge:	3 % (2015)	Kommunen har sterk fokus på tidleg innsats	Forsking viser at tidleg innsats har stor effekt, både samfunnsøkonomisk og for det enkelte menneske.												
Sykkylven:	6 % (2016)																		
Norge:	3 % (2015)																		
Andel barn som får tilrettelagde tiltak (Kostratal 2016)	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Sykkylven:</td> <td>16,7 %</td> </tr> <tr> <td>Norge:</td> <td>10,1 %</td> </tr> </tbody> </table>	Sykkylven:	16,7 %	Norge:	10,1 %	Hovuddelen av barn som får tilrettelagde tiltak er knytt til minoritetsspråklege barn (bruk av statlege øymerke tilskot til minoritetsspråklege midlar)	Reduserer behovet for hjelpe-tiltak seinare i livet, føre-bygger utvikling av tilleggsvanskar, reduserer fråfall i vidaregåande skule m.m.												
Sykkylven:	16,7 %																		
Norge:	10,1 %																		

<p>Fråfall vidaregåande skule, 2016/2017</p> <p>Gjennomføring 2016 – elevar (16 år) som er registrert i vidaregåande opplæring same år som avslutta grunnskule</p>	<p>Sykkylven: 2015/2016: Sykkylven vgs: 2,9 % Fylket: 3,8 % Norge: 3,8 %</p> <p>Sykkylven kommune: 98,2 % Kommunegr. 07: 98,9 % Nasjonalt: 98,1 %</p>	<p>Årsaker til fråfall kan vere psykiske eller psykososiale vanskar, manglande motivasjon, feil val av program, fysisk sjukdom, vanskelege heimeforhold, rusproblematikk, jobbtilbod, etc.</p> <p>«Kultur» for å ta vidaregåande utdanning kan vere låg i kommunar der det er lett å få jobb for ungdom, t.d. i industri eller fiske. Men med auka krav om spesialisering, har dette truleg endra seg. Sykkylven ligg under snittet på fråfall både i høve fylket og landet. Slik har det vore over tid, truleg på grunn av «lett tilgang» på vidaregåande tilbod både i kommunen og nærliggande kommunar.</p>	<p>Ved fråfall: -Sosial ulikskap, arbeidsløyse, utanforskap, få valmoglegheiter.</p> <p>Ved gjennomføring: Gode resultat gjer det lettare å kome inn på neste utdanningsnivå. Fleire valmoglegheiter.</p> <p>-Lett tilgang til utdanningsinstitusjon aukar sannsynet for at ungdom vel utdanning (vgs.)</p>																																				
<p>Trivsel i skulen (<i>Elevundersøking 2016-2017</i>)</p>	<p>Sykkylven kommune ligg svært likt andre kommunar på alle resultat.</p> <table border="1" data-bbox="432 920 820 1290"> <thead> <tr> <th>7. trinn</th> <th>Sykkylven</th> <th>Fylket</th> <th>Landet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Trivsel</td> <td>4,2</td> <td>4,3</td> <td>4,2</td> </tr> <tr> <td>Meistring</td> <td>4,1</td> <td>4,1</td> <td>4,1</td> </tr> <tr> <td>10. trinn</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Trivsel</td> <td>4,1</td> <td>4,2</td> <td>4,2</td> </tr> <tr> <td>Meistring</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> </tr> <tr> <td>Vg1</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Trivsel</td> <td>4,3</td> <td>4,3</td> <td>4,3</td> </tr> <tr> <td>Meistring</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> </tr> </tbody> </table>	7. trinn	Sykkylven	Fylket	Landet	Trivsel	4,2	4,3	4,2	Meistring	4,1	4,1	4,1	10. trinn				Trivsel	4,1	4,2	4,2	Meistring	4,0	4,0	4,0	Vg1				Trivsel	4,3	4,3	4,3	Meistring	4,0	4,0	4,0		
7. trinn	Sykkylven	Fylket	Landet																																				
Trivsel	4,2	4,3	4,2																																				
Meistring	4,1	4,1	4,1																																				
10. trinn																																							
Trivsel	4,1	4,2	4,2																																				
Meistring	4,0	4,0	4,0																																				
Vg1																																							
Trivsel	4,3	4,3	4,3																																				
Meistring	4,0	4,0	4,0																																				
<p>Mobbing i skulen (<i>Elevundersøking 2016-2017</i>)</p>	<p>I 2016-17 svarte 1,5 % av elevane i kommunale barneskular at dei vart mobba av andre elevar på skulen. Av desse 1,5 % elevane opplevde 9,2 % at dette skjer 2-3 gongar i månaden eller oftare. For ungdomsskulen var talet 1,2 % som opplever å verte mobba.</p>	<p>Ei slik undersøking er eit augneblikkbilete av korleis elevane opplever mobbing og krenkingar. Overalt blir barn og unge påverka av korleis vi menneske snakkar med og om kvarandre. Påverknad via nett, TV-seriar og sosiale plattformer påverkar oss alle, og kanskje spesielt barn og unge. Samtidig har arbeid mot mobbing og alle former for krenkingar stort fokus på skular. Alle skulane har nulltoleranse for at slikt skal skje. Når det likevel skjer, skal det handterast, følgjast opp og løysast.</p>	<p>Opplevd mobbing eller andre krenkande opplevingar, kan få store konsekvensar for dei barn og unge som vert utsett for det på både kort og lang sikt. På den andre sida viser det seg at også barn og unge som mobbar eller krenker andre, også kan oppleve å få vanskar seinare i sine liv.</p>																																				
<p>Eksamenskaraktarar Trinn 10. 2016-2017</p>	<p>Avsluttande eksamenskaraktarar i grunnskulen ligg lik eller over lands- og fylkessnitt i 8 av 10 fag. To fag ligg likt med snittet.</p>	<p>Grunnskulane i kommunen har eit par år hatt ekstra fokus på leseferdigheiter og lesing i alle fag. Lesing er ein grunnleggande ferdigheit i dei fleste fag.</p>	<p>Resultata frå grunnskulen er viktige for vidare skulegang, både i høve konkurransen for å kome inn på ønska utdanning, og for at elevane har eit godt grunnlag til å</p>																																				
<p>Grunnskulepoeng,</p>	<p>Sykkylven 42,2</p>																																						

gjennomsnitt 2016-2017	Kommunegruppe 7 41,0 Fylket 41,3 Landet 41,4		meistre krava i vgs. og høgare utdanning/yrkesliv.																																																				
Lese- og rekneferdigheiter	Nasjonale prøver 2016/17: <table border="1"> <thead> <tr> <th>5. trinn</th> <th>Sykk.</th> <th>Fylket</th> <th>Landet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lesing</td> <td>50</td> <td>49</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Engelsk</td> <td>51</td> <td>49</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Rekning</td> <td>49</td> <td>49</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <th>8.trinn</th> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Lesing</td> <td>47</td> <td>49</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Engelsk</td> <td>48</td> <td>50</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Rekning</td> <td>50</td> <td>49</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <th>9. trinn</th> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Lesing</td> <td>52</td> <td>53</td> <td>54</td> </tr> <tr> <td>Rekning</td> <td>50</td> <td>53</td> <td>54</td> </tr> </tbody> </table>	5. trinn	Sykk.	Fylket	Landet	Lesing	50	49	50	Engelsk	51	49	50	Rekning	49	49	50					8.trinn				Lesing	47	49	50	Engelsk	48	50	50	Rekning	50	49	50					9. trinn				Lesing	52	53	54	Rekning	50	53	54	Alle barneskulane i kommunen var med i den statlege satsinga «Språkkommune» frå 2015-2017. Ungdomsskulen har satsingsområda «lesing i alle fag» og «klasseleiing» innanfor satsinga Ungdomstrinn i Utvikling i same periode. Over tid har resultatane på nasjonale prøver og andre kartleggingar vist at mange elevar har m.a. for låg leseferdigheit og leseforståing. Dette verkar inn på alle «lesefag», også rekning.	Dårleg leseferdigheit og leseforståing får følgjer i alle «lesefag». Fokus på ord og omgrep, fagspråk og lesestrategiar er viktig. For vidare utdanning og yrkesliv er gode leseferdigheiter og godt ord- og omgrepsforråd viktig. Ein møter tekstar i alle samanhengar, svært mykje i samfunns- og yrkesliv er digitalisert, det same er sosiale treffpunkt.
5. trinn	Sykk.	Fylket	Landet																																																				
Lesing	50	49	50																																																				
Engelsk	51	49	50																																																				
Rekning	49	49	50																																																				
8.trinn																																																							
Lesing	47	49	50																																																				
Engelsk	48	50	50																																																				
Rekning	50	49	50																																																				
9. trinn																																																							
Lesing	52	53	54																																																				
Rekning	50	53	54																																																				
Prosentdel med høgare utdanning (16 år og oppover), 2016	Sykkylven Fylke Grunnskule 31,7 27,4 Vidaregåande 41,6 38,9 Fagskule 3,3 1,9 Univ./høgskule 23,4 26,7	Etterspurnad etter kompetanse i arbeidslivet kan ha samanheng med kor mange som tek høgare utdanning.	Mange frå Sykkylven med høgare utdanning buset seg ikkje i Sykkylven etter fullført utdanning pga. relativt liten tilgang på kompetanse-krevjande arbeidsplassar utanom oppvekstsektoren.																																																				
Kulturskuletilbod	Elevplasser: 293 Tal disipliner: 24 21% av elevane i grunnskulealder er elevar i kulturskulen. Dans - Hip-hop er største disiplin Årsverk: 4,58																																																						
Kulturindeks (Telemarksforskning 2017)	Norsk kulturindeks totalrangering av landets kommunar, sette Sykkylven på 262-plass i 2016. I 2012 låg Sykkylven på 330-plass. Norsk kulturindeks er ein årleg oversikt over kulturtilbod og kulturaktivitet i norske kommunar, regionar og fylke. Indeksen er basert på registerdata frå ei rekke offentlege etatar, interesseorganisasjonar og foreiningar.	Størst positiv endring frå 2012 til 2016 er innan museum (kommunale midlar og besøkstal) og tal besøk og breidde i Den Kulturelle Skulesekken.																																																					
Eksisterande helsefremmande og førebyggjande tiltak: Fleire tverrfaglege samarbeidstiltak mellom barnehage, skule, fysioterapeut/ergoterapeut, helsestasjon, PPT og barnevern som er retta mot barn og unge. Nokre av desse satsingane er: MOT, Solid start Sykkylven, Helsestasjon for ungdom, foreldrerettleiing gjennom COS-P, ICDP, PMTO-terapi. Sykkylven er ein TIBIR-kommune (Tidleg Innsats for Barn I Risiko) med fokus på kompetanseheving og konkrete tiltak for å støtte tilsette i kommunal sektor når det gjeld foreldrerådgeving. Alle skulane og barnehagane har fagteam. Rusførebyggjande team arbeider førebyggjande i 7. trinn som supplement til skulane sine opplegg rundt rus og avhengigheit. Skulevegringsteamet vert kopla inn i saker der barn og unge har stort fråvere frå skule. Solid start Sykkylven er ei stor felles satsing i alle barnehagar, både private og kommunale. Har grunnlag i forskning. Planlegginga starta i 2015. Implementering i 2017. Fokus på livsmestring og helse. Målsetjinga er at alle barn gjennom systematisk satsing på grov-, fin- og sansemotoriske aktivitetar ikkje berre får ein fysisk helsemessig gevinst, men at det også får positiv effekt på lese-																																																							

/skriveferdigheiter, åtfærd, psykososial utvikling m.m. Opplegget skjer i nært samarbeid med fysioterapeut og ergoterapeut.

Psykolog 200 % stilling.

Oppfølgingsteneste (OT) for elevar i vidaregåande skule i samarbeid med Stranda kommune.

Sykkylven kommune er MOT-kommune: MOT er etablert i ungdomsskulen.

Fleire «Inn på tunet» - prosjekt.

Fjøre til fjells – aktivitetstilbod for alle – 8-900 deltakarar kvart år.

Kulturelle møteplasser som kulturhus, grendahus og bibliotek.

Open storhall, tilbod til ungdom frå 13 år og oppover, kvar fredag.

Fredagsklubben for barn 11-13 år.

Idrettsarenaer; idrettshall, fotballbanar, friidrettsbane, kunstgrasbane, klatrehall, squashbane, lysløyper, turstiar, løypetrakking, alpinanlegg, motocrossbane, skyteanlegg, svømmebasseng, friluftsbad, mm.

Kvardagsrehabilitering i pleie og omsorg.

Pleie- og omsorgstenesta samarbeider med lokale lag og foreiningar, som pårørande foreining, LHL og Røde kors.

Samarbeid med Brukarorganisasjonane.

Sykkylven kommune, saman med mange bedrifter i kommunen, er IA-bedrift.

Fønix – friviligsentral – ulike helserelevante kurs, lågterskel møteplass, språkkafé, mm.

Huset – elevbedrift Sykkylven vidaregåande skule, kafé, møteplass.

Kino.

5. Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø

Ei rekke miljøtilhøve har effekt på helsa. Døme er drikkevasskvalitet, luftkvalitet, grad av støy, sykkelvegnett og kvalitetar ved nærmiljøet som tilgang til friområde, friluftsområde, osb. Oversikt over infeksjonsepidemiologiske tilhøve i kommunen etter smittevernlova §§7-1og 7-2 bør samordnast med oversikt etter folkehelselova og forskrift om oversikt over folkehelsa og kome inn under biologiske faktorar. Sosialt miljø kan omfatte organisasjonsdeltaking, valdeltaking, kulturtilbod, sosiale møteplassar osb. Med omgrepa fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø vert det referert til kap.3 i folkehelselova. (IS-2110)

Status: Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø.	Mogleg årsak	Mogleg konsekvens
<p>Drikkevatt</p>	<p>Om lag 90% av befolkninga som får vatn frå godkjenings-pliktig vassverk, likt med fylke og landet. Kommunalt vassverk forsyner ca 52% av innbyggjarane.</p> <p>Det tas jamlege vassprøvar i samsvar med regelverk. Sykkylven hadde i 2015 ca. 75% prøvar med tilfredsstillande resultat, medan fylket og landet låg på ca. 85%. (2015)</p> <p>I følge Sykkylven energi er vasskvaliteten no generelt god.</p> <p>Leveringsstabiliteten har vore under snitt for fylke og landet, men har betra seg siste åra.</p>	<p>Overflatevatn som vassskjelde aukar risiko for bakterieførekomst. Enkeltførekomstar av E.coli grunna overflatevatn, truleg frå sau/hjort.</p> <p>Vassverka har god drift og jamnelege kontrollar i samsvar med Drikkevassforskrifta, som sikrar god vasskvalitet.</p> <p>Sykkylven energi arbeider kontinuerlig med oppgradering av ledningsnett.</p>
<p>Radon Maksimumsgrenseverdi for radon i bygg er 200 Bq/m³. Tiltaksgrensa er på 100 Bq/m³ (årsmiddelverdi).</p>	<p>Det er gjort målingar på kommunale skular, barnehagar, institusjonar og kommunehus. Gjennomsnittleg årsmiddelverdi på 33 målepunkt er 15 Bq/m³. Høgaste verdi er 55.</p>	<p>Berggrunnen i Sykkylven består i hovudsak av gneis (Berggrunnskart NGU), ein bergart som inneheld lite radon.</p>
<p>Gang- og sykkelveggar, tal km tilrettelagt for syklande som kommunen har ansvar for pr. 10.000 innb. <i>KOSTRA-tal 2017</i></p>	<p>Sykkylven: 27 km Kostra-gruppe 07: 17 km Møre og Romsdal: 17 km</p> <p>Det er ikkje tal for kor mange som nyttar seg av gang- og sykkelvegane.</p> <p>Kommunen har ansvar for g/s-veg langs kommunal vegar. Langs fylkesveg er det Møre og Romsdal fylkeskommune som har ansvar for gangveggar.</p>	<p>Manglande utbygging skuldast manglande pengar og derav nedprioritering, både i kommunen og frå fylkeskommunen.</p> <p>Ved manglande gang- og sykkelveggar brukar fleire vaksne bil, og fleire barn vert køyrt til skule- og fritidsaktivitetar.</p> <p>Auka trafikk gir auka sjanse for ulukker.</p> <p>Redusert moglegheit for fysisk aktivitet i kvardagen.</p>
<p>Tilgang til rekreasjons- og nærturareal (SSB 2016)</p>	<p>Tilgang til rekreasjons- og naturterreng: Alle aldrar: 40% oppgir trygg tilgang til rekreasjonsareal (56% er snittet for M&R).</p>	<p>Tilgang til natur gir moglegheit til lek og fri utfalding, kreativitet og fysisk aktivitet for alle aldersgrupper.</p>

	77% har trygg tilgang til nærturterreng (60% for fylket)		Friluftsliv er styrkende for fysisk og mental helse. Enkle friluftaktiviteter utgjør også ein viktig møteplass.
Nærmiljø/bumiljø	Leikeareal inngår i alle arealplanar. Kommuneplan definerer standard og minstekrav til leikeareal. Krav vert tilpassa felles norm utarbeida av frå fylkesmannen i Møre og Romsdal. Det er bustadfelt i alle krinsane. Nærbutikk-møteplass fins i Ramstaddal, Velledalen, Hundeidvik, Straumgjerde og på Ikorntnes.	Er underlagt retningslinjer. Norm/retningslinjer for leikeareal er oppfylt. Naturgjevne tilhøve(rasfare, flaumfare, mm) set avgrensingar for kvar det kan etablerast bustadområde. Nærbutikkane fungerer som ein viktig møteplass for nærmiljøet. For lita omsetning kan true drifta og føre til nedlegging.	Sikrar ein felles minstestandard på leikeareal i heile kommunen. Levedyktige lokalsamfunn. Færre møteplassar går ut over det sosiale miljøet. Vil spesielt ramme barn, eldre og utføre som ikkje køyre bil, og som i dag bur i gåavstand til butikken.
Skule/fritid – mobbing (Ungdata 2017, Elevundersøking 2016/17)	Ungdata 2017: 9% av elevane ved ungdomsskulen opplever å bli mobba. I 2016/2017 opplevde 1,2 % av 10.klassingane å bli mobba. Dette ligg 0,1 % under både dei nasjonale tala og tala for M&R fylke. For 7. trinn ligg Sykkylven på 1,5 %, dette er 0,2% over både nasjonale tal og tala for fylket.	Tala gjeld både skule og fritid. Mobbing via sosiale medium aukar førekomensten. Samansette og komplekse forklaringar ligg bak kvifor elevar vert utsett for mobbing. Det kan vere faktorar i læringsmiljø, nærmiljø og heimemiljø. Både isolert og i samanheng. Sosiale media bidreg til at mobbing og krenkande åtferd føregår i større omfang utanfor skulemiljøet og til alle tider på døgnet. Førebyggjande arbeid, haldningsskapande arbeid og konkret arbeid har sterkt fokus på skulane.	Psykiske vanskar, sosial isolasjon, fysiske skadar, utanforskap, krevjande læringsmiljø, mm. Feil kroppssoppfatning og dårlig sjølvbilde.
<p>Eksisterande helsefremmande og førebyggjande tiltak:</p> <p>Gode driftsrutinar på vassverk.</p> <p>Sikre nedbørsfelt gjennom oppdaterte arealplanar med restriksjonar på arealbruk i nedslagsfelt for vasskjeldene.</p> <p>Regulering av gangveg frå Hjellegjerde til Aursneset.</p> <p>Legge til rette for bustadbygging i heile kommunen. Større område for spreidd busetting.</p> <p>Innarbeide felles leikeklassenorm i alle arealplanar.</p> <p>Skulemiljø – mobbing: MOT, Det er mitt val, haldningsskapande arbeid, helsesøstertilbod på skulane, Psykisk helse i skule (6 t. undervisning med helsesøster for 8. trinn)</p> <p>Folkehelse- og miljøkonsekvensutgreiing i all sakshandsaming.</p>			

Energi- og klimaplan.

Eldreråd og råd for funksjonshemma.

Avlastningsplasser ved BUAS, korttidsavdelinga.

Ulike dagtilbod i pleie- og omsorgstenesta for personar med: demenssjukdom, utviklingshemming og eldre.

Barnerepresentant med ansvar for barn og unge sine interesser i plansaker.

1-200 frivillige lag og organisasjonar.

Natteravn-ordning.

Trimposter på mange turmål i heile kommunen.

Fotballskule i skuleferiar.

Skulefritidsordning (SFO) i alle barneskular.

6. Skader og ulykker

Ulykker som fører til personskade er ei stor utfordring for folkehelsa. Personskader som følgje av ulykker er nesten i same omfang som kreft, målt i tapte leveår. Ulykker med personskade tar relativt mange unge liv, og er den største dødsårsaka for personar under 45 år. Moglegheita for å førebygge er gode og effektar av tiltak kan kome raskt. Oversikt over kvar og når ulykker skjer også vidare, kan bidra til auka merksemd mot førebygging og meir treffsikkert tiltaksarbeid. (IS-2110)

Status: Skader og ulykker		Mogleg årsak		Mogleg konsekvens	
Hoftebrot Tilfelle pr. 1000 innb. (Folkehelsa)		Landet	Sykkylven	Aukande gruppe eldre gir forventa høgare tal. Utviklinga i Sykkylven varierer noko meir enn landet, utan at ein kan seie klart kva årsaka kan vere. Tal eldre har auka heile perioden.	Sjuehusinnlegging. Rehabiliteringsbehov.
	2011	1,9	1,9		
	2012	1,9	2,3		
	2013	1,8	2,4		
	2014	1,8	1,9		
2015	1,8	1,7			
Trafikkulykker Skadde/omkomne 2017 (SSB)	3 personer skadd 1 person omkom	Trafikksikkerhetstiltak har redusert tal trafikkulykker over hele landet.		Trafikkskadde kan vere ei ressurskrevjande pasientgruppe. Ofte er dette unge menneske. Alvorlege skader kan gi behov for døgntenester, tilrettelagt bustad, mm.	
Omsorgsberedskapsgruppa i Sykkylven	Gruppa vart aktivert ved ei hending i 2017.	Alvorlige ulykker og plutselig dødsfall. Kan variere mykje frå år til år.		Fremje meistring i ein akutt fase, dempe reaksjonar og symptom. Oppretthalde sosial fungering i oppfølgings-fasen og redusere sannsynet for problem seinare i livet.	

Eksisterande helsefremmande og førebyggande tiltak:

Brannførebyggande tiltak.

Legevaktsordning i kommunen.

Ambulanse er stasjonert i Sykkylven.

Risiko og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse) og beredskapsplan/kriseplan. Årleg oppdatering.

Gode rutinar for kommunal brøyting og strøying.

Røde kors hjelpekorps er etablert i kommunen.

Skredkurs i regi av frivillige organisasjonar.

Kvardagsrehabilitering i heimebasert omsorg.

Omsorgsberedskapsgruppe ved sorg og krise.

Korttidsavdelinga ved BUAS har plass til øyeblikkeleg hjelp, tar mot utskrivingsklare pasientar frå sjukehus for rehabilitering/vidare behandling og tilbyr avlastning for pasientar og pårørande.

Alpin fjellredningsgruppe i kommunen.

7. Helserelatert åtferd

Med helsereelatert åtferd meiner ein helseåtferd som har vist seg å ha verknad på eit helseutfall. Dette kan til dømes vere fysisk aktivitet, ernæring og bruk av tobakk og rusmiddel. Helsereelatert åtferd kan også omfatte seksualåtferd og risikoåtferd som kan føre til skader og ulykker. (IS-2110)

Fysisk aktivitet har vel dokumentert verknad for helse. Auka stillesitting er ei aukande årsak til negativ helseutvikling.

Helsedirektoratet anbefaler barn og unge minimum 60 minutt fysisk aktivitet kvar dag. Vaksne og eldre bør vere fysisk aktive i minst 150 minutt med moderat intensitet pr. veke. Enkle tiltak kan ha stor effekt.

Kommunen opplever eit oppsving i det enkle friluftslivet, utan at ein har god dokumentasjon. Deltaking i Fjøre til fjells har ført mange barnefamiliar meir ut. Ungdata og andre undersøkingar syner ei viss negativ utvikling for ein del helsereelaterte tilhøve, som snusbruk, overvekt blant unge, mm. Kvifor ein opplever god utvikling på nokre felt og motsett på andre er ei utfordring for kommunen.

Status: Helsereelatert adferd		Mogleg årsak	Mogleg konsekvens												
Fysisk aktivitet	Ungdata 2017: Trenar aldri eller sjeldan: Sykkylven: 10% Norge: 12 % Trenar 3-4 gongar pr. veke: Sykkylven: 24% Norge: 23% Trenar meir enn 5 gongar pr. veke: Sykkylven: 41% Norge: 42% Grunneigarar melder om auka aktivitet ute i turområda, langs skogsveger og råser, ved parkeringsplassar.	Stamina har vore her i 10 år, med opp mot 1000 medlemmar for året. Fjøre til Fjells – turkonkurranse med også nærmare 1000 deltakarar starta i 2010. Turlaget Fjellhug har auka aktivitet seinare år. Det er in å vere ute - legge ut bileter av turar på sosiale medium. Nye idrettsaktivitetar for born, unge, vaksne og eldre – idrettens dag 2017 viste ca.35 ulike aktivitetar å delta i frå seniordans til bogeskyting.	Friskare befolkning, førebyggjande effekt, gode vanar.												
Overvekt Ungdom med kroppsmasseindeks (KMI) over 25.	Overvekt og fedme ved 1.sesjon har auka meir enn landet og fylket. <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td></td> <td>2011</td> <td>2016</td> </tr> <tr> <td>Sykkylven</td> <td>23,3%</td> <td>28,6%</td> </tr> <tr> <td>Fylket</td> <td>23,1%</td> <td>24,8%</td> </tr> <tr> <td>Landet</td> <td>21,4%</td> <td>22,5%</td> </tr> </table>		2011	2016	Sykkylven	23,3%	28,6%	Fylket	23,1%	24,8%	Landet	21,4%	22,5%	Auka tilgang til usunne produkt og betre økonomi.	Utvikling av livsstilssjukdomar på sikt.
	2011	2016													
Sykkylven	23,3%	28,6%													
Fylket	23,1%	24,8%													
Landet	21,4%	22,5%													
Røyking	Frå 2000 har andelen kvinner som røyker gått markert ned, men Sykkylven ligg framleis høgare enn fylket og landet. <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td></td> <td>2000</td> <td>2015</td> </tr> <tr> <td>Sykkylven:</td> <td>30%</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Fylket:</td> <td>28%</td> <td>9%</td> </tr> <tr> <td>Landet:</td> <td>23%</td> <td>9%</td> </tr> </table>		2000	2015	Sykkylven:	30%	11%	Fylket:	28%	9%	Landet:	23%	9%	Innføring av røykeloven. Det er ikkje «in» å røyke lenger.	Nedgang gir mindre risiko for luftveissjukdom som astma, emfysem, bronkitt, KOLS, kreft og hjarte- karsjukdom, samt redusert dødelegheit.
	2000	2015													
Sykkylven:	30%	11%													
Fylket:	28%	9%													
Landet:	23%	9%													

Snusbruk <i>(Ungdata 2017)</i>	Prosentdel ungdomsskuleelvar som snusar dagleg eller kvar veke. Sykkylven 5% Fylket 4% Landet 4%		
Rus <i>(Ungdata 2017)</i>	Ungdom som har vore tydeleg rusa siste år: Sykkylven: 15% Norge: 13% Brukt hasj i løpet av siste år: Sykkylven: 5% Norge: 3%		
<p>Eksisterande helsefremmande og førebyggande tiltak:</p> <p>Pleie- og omsorgstenesta gjennomfører eige prosjekt som kartlegger og innfører tiltak knytt til ernæring hos eldre.</p> <p>Skulehelsetenesta: Vi har helsesøster til stades ved samtlege skular i kommunen. Samla ressurs er 3,1 st. fordelt på ungdomsskulen, vidaregåande skule og dei sju barneskulane. Her kan elevane kome innom med små og store problem utan å måtte avtale tid på førehand. Dei tilsette ved skulen kan drøfte bekymringar, og helsesøster kan vere med i møte med føresette.</p> <p>I tillegg til ordinært helseprogram har ein helsesamtalar med alle elevar i 8. trinn, undervisning om psykisk helse til 8. trinn og seksualundervisning i 9. trinn.</p> <p>Helsestasjon for ungdom: Vi har open helsestasjon for ungdom ein ettermiddag i veka. Tilbodet er gratis og utan timebestilling på førehand. Ungdom kan her treffe helsesøster og lege og få råd og rettleiing om rus, røyk, alkohol, seksualitet, prevensjon, kjønnsjukdommar, psykiske problem, fysisk aktivitet og kosthald.</p> <p>Sykkylven kommune er røykfri arbeidsplass.</p> <p>Kommunen har frisktreningstilbod til sine tilsette.</p>			

8. Helsetilstand

Med helsetilstand meiner befolkninga si helse målt med ulike mål, til dømes risikofaktorar, førebyggbare sjukdomar, trivsel og mestringsressursar eller meir indirekte mål som sjukefråvær og liknande. (Veileder IS-2110)

Sykkylven kommune ligg nær landsgjennomsnittet på dei fleste helseindikatorane. Størst negativt avvik er på muskel- og skjelettplager der kommune ligg om lag 5% over landet. Årsaken vert gjerne sett i samheng med høg grad av industriarbeidsplassar.

Kommunen ligg over landssnittet i forventa levealder, og på hjarte- og karsjukdomar.

Status: Helsetilstand		Mogleg årsak	Mogleg konsekvens
Helse generelt (Ungdata 2017)	Ungdom som er fornøgd med helsa si på ungdomstrinnet: Sykkylven: 65% Noreg: 59% På vidaregåande skule: Sykkylven: 57% Noreg: 64%		Å ta vare på helsa si som ung er av betydning for utvikling av livsstilssjukdomar seinare i livet.
Sjukefråvær (Fylkesstatistikk 2017)	Legemeldt sjukefråvær var mellom det høgast i fylket i 2017: 2015 2016 2017 Sykkylven: 6,3 6,7 7,0 Fylket: 5,8 5,9 5,8 Landet: 5,6 5,4 5,6		
Sjukdomsutvikling	Folk lever stadig lengre, får fleire kroniske lidingar samtidig.	Gode helsetilbud og sosiale ordningar. Bedre ivaretaking av egen helse.	Mangel på arbeidskraft til å ta vare på sjuke og eldre. Folk må ta større ansvar for eiga helse.
Muskel- og skjelettplager (NAV 2017)	Muskel- og skjelettlidningar utgjer 45 % av alle sjukemeldingar, og er den største årsaka til sjukemeldingar i Sykkylven. For Norge var talet 39,3%. Sykkylven ligg i snitt 4,8% over landet siste 5 åra.	Einsarta næringsliv med høg grad av arbeidsplassar i møbelindustrien kan vere ein del av årsaksbildet. Meir generelle grunnar kan vere arbeidsmiljø, psykososiale forhold, sosioøkonomisk status, fysisk aktivitet, kosthold, overvekt, mm. Faktorar som også kan spele inn er at fleire blir operert og det er kortare liggetid på sjukehus.	Eit stort folkehelseproblem Gir fleire leveår med nedsett funksjon. Uføretrygd. Lange ventelister for kronisk sjuke og andre ventelistepasientar hos fysioterapitenesta.
Psykiske helse (vanskar) (NAV 2017)	Del sjukefråvere grunna psykiske lidingar: Sykkylven 13% Norge 20 % Sykkylven ligg i snitt 5% under landet siste 5 åra. Del elevar ved vidaregåande skule som opplever depressive symptom: Sykkylven: 24% Noreg: 17% (Ungdata 2017)	Kommunen har ei godt utbygd rus- og psykiatriteneste, som gjer at ein kan gi oppfølging samtidig som dei klarer å stå i arbeid. Tidlegare innsats. I har eit godt utbygd tilbod som gjer at vi har auka fokus på slike tilstandar blant elevane. Dette kan ha innverknad på rapporteringa.	

<p>Trivsel og mestring</p> <p>Prosentdel ungdomsskuleelevar som er plaga av depressive symptom. (Ungdata 2017) (Elevundersøking 2016)</p>	<p>Mange faktorar påverkar trivsel og mestring og medfører risiko for dårlegare helse.</p> <p>Tal viser at ungdom har det bra, men at psykiske plager blant ungdom i Sykkylven, ligg noko over fylkes- og landssnittet</p> <p>Sykkylven 16 % Fylket 13 % Landet 13 %</p> <p>Generelt er det ein høgare del jenter enn gutar som er plaga av depressive symptom.</p> <p>Elevundersøkinga 2016:</p> <table border="1" data-bbox="451 685 831 1021"> <thead> <tr> <th>7. trinn</th> <th>Sykk</th> <th>Fylket</th> <th>Landet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Trivsel</td> <td>4,2</td> <td>4,3</td> <td>4,2</td> </tr> <tr> <td>Meistring</td> <td>4,1</td> <td>4,1</td> <td>4,1</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <th>10. trinn</th> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Trivsel</td> <td>4,1</td> <td>4,2</td> <td>4,2</td> </tr> <tr> <td>Meistring</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <th>Vg1</th> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Trivsel</td> <td>4,3</td> <td>4,3</td> <td>4,3</td> </tr> <tr> <td>Meistring</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> <td>4,0</td> </tr> </tbody> </table>	7. trinn	Sykk	Fylket	Landet	Trivsel	4,2	4,3	4,2	Meistring	4,1	4,1	4,1					10. trinn				Trivsel	4,1	4,2	4,2	Meistring	4,0	4,0	4,0					Vg1				Trivsel	4,3	4,3	4,3	Meistring	4,0	4,0	4,0	<p>Generasjon prestasjon?</p> <p>Mange barn og unge stiller svært høge krav til seg sjølv og egne prestasjonar. Å framstå som vellukka er viktig, på mange område.</p>	<p>Stress, lite søvn, depresjon, angst, etc. er moglege konsekvensar.</p>
7. trinn	Sykk	Fylket	Landet																																												
Trivsel	4,2	4,3	4,2																																												
Meistring	4,1	4,1	4,1																																												
10. trinn																																															
Trivsel	4,1	4,2	4,2																																												
Meistring	4,0	4,0	4,0																																												
Vg1																																															
Trivsel	4,3	4,3	4,3																																												
Meistring	4,0	4,0	4,0																																												
<p>Tannhelse</p> <p>Prosentdel som aldri hatt hol (kariesfri) etter alder. (Fylkestannhelsetenesta)</p>	<p>2016:</p> <table border="1" data-bbox="443 1111 767 1227"> <thead> <tr> <th>Alder</th> <th>3</th> <th>5</th> <th>12</th> <th>18år</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sykkylven</td> <td>94</td> <td>72</td> <td>43</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Fylket</td> <td>94</td> <td>82</td> <td>56</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Landet</td> <td>94</td> <td>80</td> <td>59</td> <td>14</td> </tr> </tbody> </table> <p>Sykkylven 2017</p> <table border="1" data-bbox="443 1261 767 1317"> <tbody> <tr> <td></td> <td>88</td> <td>80</td> <td>48</td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table>	Alder	3	5	12	18år	Sykkylven	94	72	43	9	Fylket	94	82	56	19	Landet	94	80	59	14		88	80	48	10	<p>Auka fokus på kosthald, god førebyggande innsats.</p>	<p>God tannhelse kan spare den enskilte og samfunnet for ei rekke smerte og kostnader knytt til sjukdom og behandling.</p> <p>Fine tenner har betydning for den enskilte sitt sjølvbilete. som igjen har betydning for sosial deltaking osv.</p>																			
Alder	3	5	12	18år																																											
Sykkylven	94	72	43	9																																											
Fylket	94	82	56	19																																											
Landet	94	80	59	14																																											
	88	80	48	10																																											
<p>Eksisterande helsefremmande og førebyggande tiltak:</p> <p>Auka fokus på at alle i Sykkylven skal vere meir fysisk aktive, har ført til eit høgare aktivitetsnivå i befolkninga samt auka bevissthet rundt fysisk helse.</p> <p>Aktivitetsvenn for personer med demens, det er starta eit prosjekt ved Sykkylven Bu- og aktivitetssenter, Heimetenestene Distrikt skal også vere med etter kvart.</p> <p>Samarbeid mellom Sykkylven kommune, Sykkylven Helselag og Handelsforeininga om å skape eit demensvennlig samfunn.</p> <p>Det er etablert pårørandeskule med undervisning/retteleing frå Demensteamet ilag med Stranda, Norddal og Stordal.</p> <p>Kreftkoordinator som er eit lågterskeltilbod til personar (og pårørande) som har eller har hatt kreft.</p> <p>Pleie- og omsorgstenesta gjennomfører eige prosjekt som kartlegg og innfører tiltak knytt til ernæring hos eldre.</p> <p>Sykkylven er MOT-kommune.</p> <p>Auka satsing på skulehelsetenesta og auka helsesøsterbemannig.</p> <p>Eige helseprosjekt retta mot flyktningar.</p>																																															